បង្គុំបច្ចេកទេសបង្កើនផលិតភាពដំណាំស្រូវ

រៀបចំដោយ បណ្ឌិត អ៊ុក ម៉ាការា

មុខកថា

បច្ចុប្បន្ននេះ អត្រាកំណើនប្រជាជននៅលើពិភពលោកបានបន្តកើនឡើងឥតឈប់ឈរគួបផ្សំ និងកត្តាការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ដែលនៅតែញាំញីលើភពផែនដីយើងនេះ។ កត្តាទាំងពីរនេះ ក៏កំពុងតែនាំក្តីបារម្ភចំពោះកង្វះ និងការឡើងថ្លៃឥតឈប់ឈរ នៃស្បៀងអាហារសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ប្រជាជនទូទាំងពិភពលោក។ ម្យ៉ាងវិញទៀតក្នុងឆ្នាំ ២០០៨-២០០៩ កន្លងទៅ ព្យុះនៃវិបត្តិសកលយុគហិរញ្ញវត្ថុ និងសេដ្ឋកិច្ចបានបក់បោកយ៉ាងខ្លាំងមកលើបណ្តាប្រទេសជាច្រើនស្ទើរទូទាំងពិភពលោក។ ដោយឡែកចំពោះព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាវិញក៏បានទទួលរងនូវឥទ្ធិពល នៃវិបត្តិនេះត្រឹមតែកម្រិតបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ពោលឲ្យទៅគឺព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានឆ្លងផុតពីដំណាក់កាលលំបាកនៃវិបត្តិនេះមានន័យថា រាជរដ្ឋាភិបាលបានរក្សានូវគោលនយោបាយស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ និងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈសន្ទុះកើនឡើងយ៉ាងល្អប្រសើរនៃវិស័យកសិកម្មក៏ដូចជាវិស័យអាទិភាពផ្សេងៗទៀត ក្រោមការដឹកនាំប្រកបដោយភាពប៉ិនប្រសប់ ទន់ភ្លន់ និងម៉ឺងម៉ាត់បំផុតរបស់ **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន** នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលជានិច្ចកាល **សម្តេច** បានចាត់ទុកវិស័យកសិកម្មថាជាវិស័យមួយដ៏សំខាន់ និងជាអាទិភាពគ្រប់កាលៈទេសៈ សម្រាប់ជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចផង និងដំណើរឆ្ពោះទៅការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជនកម្ពុជាផង។

ទន្ទឹមនឹងនេះ អគ្គមគ្គុទ្ទេសដ៏ឆ្នើមនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ក៏បានប្រកាសជាផ្លូវការដាក់ឲ្យប្រើប្រាស់នូវឯកសារគោលនយោបាយស្តីពី ការជំរុញផលិតកម្មស្រូវ និងការនាំចេញអង្ករដ៏ល្បីល្បាញនេះកាលពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១០ កន្លងទៅនេះប្រកបដោយគតិបណ្ឌិត និងបញ្ញាញាណដ៏ឈ្លាសវៃបំផុត។ ឯកសារគោលនយោបាយនេះ គឺជាការបើកទំព័រសករាជថ្មីមួយទៀត សម្រាប់វិស័យកសិកម្មដើម្បីបន្ថែមល្បឿនអភិវឌ្ឍវិស័យនេះឲ្យកាន់តែស្ទុះឡើងតាមទំហំផលិតកម្មកសិកម្ម ដើម្បីពង្រីក និងពង្រឹងមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចឲ្យកាន់តែរឹងមាំ និងកាន់តែល្អប្រសើរបន្ថែមទៀត ក្នុងនោះក៏បានគិតគូយ៉ាងហ្មត់ចត់ដល់ការជួយជំរុញបំលាស់ប្តូរទម្លាប់សម្រាប់មូលដ្ឋានកសិករពីការផលិតផ្គត់ផ្គង់ សម្រាប់តែគ្រប់ហូបចុកទៅជាការផលិតដើម្បីធ្វើជំនួញផលិតផលវិញ។

ជាការពិត នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះទិន្នផលស្រូវ ដែលទទួលបានក្នុងទូទាំងប្រទេសស្ថិតក្នុងកម្រិតទាបនៅឡើយ ប្រសិនបើប្រៀបធៀបជាមួយបណ្តាប្រទេសផលិតស្រូវនានានៅជិតខាងយើង។ ស្ថិតក្នុងស្ថានការណ៍នេះ វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បាននិពន្ធរៀបចំចងក្រងសៀវភៅស្តីពី "បន្សំបច្ចេកទេសបង្កើនផលិតភាពដំណាំស្រូវ" ក្នុងគោលបំណងចូលរួមជាបច្ច័យដ៏ថ្លៃថ្លា និងជាចាំបាច់បំផុតសម្រាប់ចែករំលែក និងផ្ទេរចំណេះដឹងបន្ថែមទៀត ដែលទើបបានរកឃើញអំពីបច្ចេកទេសដាំដុះដំណាំស្រូវចាប់ពីដំណាក់កាលភ្ជួរ រាស់ សាបព្រោះរហូតដល់ដំណាក់កាលប្រមូលផល និងទុកដាក់ ដែលមានលក្ខណៈសាមញ្ញ ងាយស្រួលយល់សម្រាប់ការអនុវត្តជាក់ស្តែង ចំពោះមន្ត្រីបច្ចេកទេស មន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម អង្គការនានាជាដៃគូ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតក្នុងការប្រើប្រាស់ ដើម្បីចូលរួមចំណែកដោះស្រាយរាល់បញ្ហាប្រឈមទាំងឡាយ ដែលកសិករកំពុងជួបប្រទះក្នុងដំណើរការផលិតកម្មដំណាំស្រូវ ក្នុងបំណងធ្វើយ៉ាងណាជួយជំរុញឲ្យទិន្នផលស្រូវរបស់ប្រជាកសិករកើនឡើងតាមការរំពឹងទុក។

បណ្ដាខេត្តគោលដៅដែលបានលើកឡើងខាងលើ គឺពិតជាភស្តុតាងយ៉ាងប្រាកដ ដែលស្ដែងចេញនូវការយកចិត្តទុកដាក់អនុវត្ត និងប្រតិបត្តិរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ក្រោមការដឹកនាំដ៏ភ្លឺស្វាង ប្រកបដោយចក្ខុវិស័យដ៏វែងឆ្ងាយរបស់ **សម្ដេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន** នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលជានិច្ចកាល **សម្ដេចតេជោ** តែងតែផ្សារភ្ជាប់ជីវភាពរស់នៅជាប់ជាមួយប្រជាកសិករ តាមរយៈការផ្ដល់ជូននូវបច្ចេកទេសថ្មីៗ ដែលជាចលករប្រតិបត្តិដ៏មុតស្រួចមួយបង្កើតភាពងាយស្រួលជូនប្រជាកសិករ ដើម្បីកសាងជីវភាពឲ្យធូរធារសំបូររុងរឿងស្របតាមទិសដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍ និងយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ហើយក៏ជាចម្លើយតបទៅនឹងមហិច្ឆតាដ៏ពិសិដ្ឋរបស់ **សម្ដេចតេជោ** ដែលចង់ឲ្យកម្ពុជាក្លាយជាប្រទេសមួយមានលទ្ធភាពនាំចេញ **អង្ករ** ឆ្ពោះទៅកាន់ទីផ្សារអន្តរជាតិឲ្យបានយ៉ាងតិច ១ លានតោន នៅឆ្នាំ ២០១៥ ។

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ មានមោទនភាព និងសូមថ្លែងអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅដល់ទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិអូស្ត្រាលី (AusAID) តាមរយៈគម្រោងកម្មវិធីខ្សែចង្វាក់តម្លៃកសិកម្មកម្ពុជា (CAVAC) ដែលបានជួយឧបត្ថម្ភគាំទ្រផ្នែកថវិកាសម្រាប់ការបោះពុម្ពផ្សាយ ក្រោមកិច្ចសហការយ៉ាងល្អប្រសើរជាមួយវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា ដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងបង្កើតឲ្យមានសៀវភៅស្ដីពី «**បច្ចេកទេសបង្កើនផលិតភាពដំណាំស្រូវ**» ដ៏មានសារៈសំខាន់ នេះជាសក្ខីភាពស្រាប់ៗ

ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ ខ្ញុំសូមអំពាវនាវដល់គ្រប់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ពាក់ព័ន្ធនានា សូមបន្តការគាំទ្រដល់វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា និងដល់អង្គភាពជំនាញក្រោមឱវាទរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ព្រមទាំងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដែលធ្វើការងារក្នុងវិស័យកសិកម្មទាំងអស់ សូមគាំទ្រនូវគំនិតថ្មីនេះ និងចូលរួមជួយផ្សព្វផ្សាយ ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យបានទូលំទូលាយដល់ដៃគូកសិករក្នុងគោលបំណងលើកស្ទួយកម្រិតជីវភាពរបស់ពួកគាត់ផង ក៏ដូចជាការចូលរួមអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងវិស័យកសិកម្មប្រកបដោយចីរភាពផង ដើម្បីឈានដល់ភាពរុងរឿងនៃប្រទេសជាតិយើងទាំងមូលជាពិសេសប្រជាកសិករតទៅ ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១

រដ្ឋមន្ត្រី

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

ចាន់ សារុន

អារម្ភកថា

ជាកិច្ចឆ្លើយតបទៅនឹងអនុសាសន៍របស់ **ឯកឧត្តម ច័ន្ទ សារុន** រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ថ្លែងកាលពីថ្ងៃទី ៨ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ នាពិធីបើកសន្និបាតបូកសរុបការងារកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទឆ្នាំ ២០១០-២០១១ និងលើកទិសដៅឆ្នាំ ២០១១-២០១២ កន្លងមក ដែលតម្រូវឲ្យអង្គសន្និបាតពិចារណាលើការងារជំរុញការផ្សព្វផ្សាយពូជស្រូវសំខាន់ៗចំនួន ១០ ពូជ និងបច្ចេកទេសសមស្របទៅតាមដំណាក់កាលផលិតកម្ម ព្រមទាំងក្រោយពេលប្រមូលផលឲ្យបានទូលំទូលាយនោះ និងដើម្បីជាកិច្ចអបអរសាទរដល់ខួបគម្រប់លើកទី ១៦ ឆ្នាំរបស់វិទ្យាស្ថាន ខ្ញុំបាទមានសេចក្តីរីករាយជាឧបមា ក្នុងការព្យាយាមចងក្រងជាសៀវភៅ **បច្ចេកវិទ្យាបង្កើនផលិតភាពដំណាំស្រូវ**នេះឡើង ក្នុងនាមជាថ្នាក់ដឹកនាំ និងមន្ត្រី និយោជិករបស់វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជាទាំងមូល ។

សៀវភៅ **បច្ចេកវិទ្យាបង្កើនផលិតភាពដំណាំស្រូវ**នេះ ចងក្រងលទ្ធផលពិសោធន៍ និងការអនុវត្តន៍ជាក់ស្តែងជាមួយកសិករ ដែលបានមកពីកិច្ចសហការយ៉ាងស្អិតរមួត និងដោយលះបង់ពីសំណាក់ថ្នាក់ដឹកនាំ និងមន្ត្រីមន្ទីរកសិកម្មគ្រប់រាជធានី ខេត្ត និងអង្គភាពជំនាញក្រោមឱវាទក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ព្រមទាំងអង្គការជាតិ និងអន្តរជាតិនានា រួមផ្សំទាំងបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ខ្ញុំបាទ ទុកជូនដល់អ្នកបច្ចេកទេស និងអ្នកផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម យកទៅកែសម្រួលឲ្យងាយយល់ និងងាយអនុវត្តដោយកសិករ ជាប្រយោជន៍បង្កើនទិន្នផលផលិតកម្មដំណាំស្រូវតាមគោលនយោបាយ **ជំរុញផលិតកម្មស្រូវ និងការនាំចេញអង្ករ** របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា សូមសំដែងនូវការដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ **ឯកឧត្តមរដ្ឋមន្ត្រី** និងថ្នាក់ដឹកនាំក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទទាំងអស់ ព្រមទាំងក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ដែលជានិច្ចជាកាល តែងតែយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការណែនាំតម្រង់ទិសដល់វិទ្យាស្ថាន និងចំពោះថ្នាក់ដឹកនាំក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ដែលជួយគាំទ្រផ្នែកស្មារតី និងថវិកាដល់វិទ្យាស្ថានជាប្រចាំ។

វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា ក៏សូមថ្លែងនូវអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ AusAID ដែលដោយឡែកបានឧបត្ថម្ភថវិកាតាមរយៈ CAVAC និង ACIAR សម្រាប់ការបោះពុម្ពសៀវភៅ **បច្ចេកវិទ្យាបង្កើនផលិតភាពដំណាំស្រូវ** នេះ ចែកចាយជូនដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ និងជារួមដែលតែងតែគាំទ្រដល់ការងារស្រាវជ្រាវដំណាំកសិកម្មរបស់វិទ្យាស្ថាន។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១

បណ្ឌិត មុិគ ម៉ាកាភ

នាយក វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា

មាតិកា

ទំព័រ

បុព្វកថា.. i

អារម្ភកថា.. iii

មាតិកា.. v

បណ្តុំបច្ចេកទេសបង្កើនផលិតភាពដំណាំស្រូវ.. 1

១. សេចក្តីផ្តើម.. 1

២. បម្រែបម្រួលនៃផលិតកម្មដំណាំស្រូវ.. 2

៣. លទ្ធផលសំខាន់ៗរបស់ការស្រាវជ្រាវ 3

៣.១ ការអភិវឌ្ឍន៍ពូជស្រូវ.. 3

៣.២ ការគ្រប់គ្រងដីជាតិដី និងសារធាតុចិញ្ចឹម.. 5

៣.៣ ការរៀបចំដី... 7

៣.៤ ពេលវេលាច្រូតកាត់ ការហាលសម្ងួត និងទុកដាក់... 7

៤. ឯកសារគោលនយោបាយស្តីពីការជំរុញផលិតកម្មស្រូវ និងការនាំចេញអង្ករ..... 9

៥. លក្ខណៈក្សេត្ររូប និងគុណភាពរបស់ពូជស្រូវ ១០ ពូជ................................. 9

៦. បណ្តុំបច្ចេកទេសបង្កើនផលិតភាពដំណាំស្រូវ.. 14

៦.១. លក្ខណៈចាំបាច់ត្រូវយល់ដឹង... 14

៦.១.១. ការបែងចែកពូជស្រូវទៅតាមភាពប្រកាន់រដូវ និងអាយុកាលនៅកម្ពុជា.... 14

៦.១.២. ក្សេត្របរិស្ថានដំណាំស្រូវ... 16

៦.១.៣. វដ្តជីវិតរបស់ដំណាំស្រូវ.. 19

៦.២. ការជ្រើសរើសពូជស្រូវ... 20

៦.៣. គ្រាប់ពូជប្រើប្រាស់ត្រូវឲ្យបានសុទ្ធល្អ.. 20

៦.៤. ការជ្រើសរើស រៀបចំថ្នាលសំណាប និងសាប... 20

៦.៥. ការរៀបចំដីស្រែសម្រាប់ព្រោះ និងស្ទូង.. 24

៦.៦. ការព្រោះ និងស្ទូង... 25

៦.៧. ការគ្រប់គ្រងទឹក 25
៦.៨. ការគ្រប់គ្រងសត្វល្អិតចង្រៃ និងជំងឺ 26
៦.៩. ការគ្រប់គ្រងសារធាតុចិញ្ចឹម 30
៦.៩.១. ក្រុមដីព្រៃខ្មែរ 31
៦.៩.២. ក្រុមដីប្រទះឡាង 31
៦.៩.៣. ក្រុមដីបាកាន 31
៦.៩.៤. ក្រុមដីអូររាំង 31
៦.៩.៥. ក្រុមដីទួលសំរោង 32
៦.៩.៦. ក្រុមដីកោកត្រប់ 32
៦.៩.៧. ក្រុមដីកំពង់សៀម 32
៦.៩.៨. ក្រុមដីកៀនស្វាយ 32
៦.៩.៩. ក្រុមដីក្រគរ 33
៦.៩.១០. ក្រុមដីក្បាលពោធិ៍ 33
៦.៩. ការច្រូតកាត់ 34
៦.១០. ការហាលសម្ងួត 36
៦.១០.១. ការសម្ងួតដោយពន្លឺថ្ងៃ 37
៦.១០.២. ការសម្ងួតតាមបែបមេកានិក 37
៦.១១. ការទុកដាក់ 38
៦.១១.១. ការទុកដាក់គ្រាប់ស្រូវ 39
៦.១១.២. ការទុកដាក់គ្រាប់ពូជស្រូវ 39
៧. ព័ត៌មានបន្ថែមអំពីការអភិវឌ្ឍន៍ពូជស្រូវ C_4 នៅលើពិភពលោក 41
៧.១. រស្មីសំយោគ C_3 41
៧.២. រស្មីសំយោគ C_4 41

បង្កើនបច្ចេកទេសបង្កើនផលិតភាពដំណាំស្រូវ

១. សេចក្តីផ្តើម

កម្ពុជាជាប្រទេស ដែលមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចពឹងផ្អែកទៅលើវិស័យកសិកម្ម ពីព្រោះវិស័យនេះ បានចូលរួមចំណែកដល់ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបជាមធ្យម ៣០% (២៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០១០ កន្លងមកនេះ) និងមានប្រជាជនប្រមាណ ៨០% ប្រកបរបរកសិកម្ម។ អនុវិស័យដំណាំ ជាផ្នែកដ៏សំខាន់ក្នុងវិស័យកសិកម្ម ដោយបានចូលរួមចំណែកប្រមាណ ៥៤% នៃផលិតផលក្នុងស្រុកវិស័យកសិកម្មទាំងមូល ហើយដំណាំស្រូវ គឺជាដំណាំយុទ្ធសាស្ត្រ ដែលធានានូវសន្តិសុខស្បៀង និងជាដំណាំប្រចាំថ្ងៃមិនអាចជំនួសបានរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា ពីព្រោះកសិករធ្វើការដាំដុះដំណាំស្រូវលើផ្ទៃដីប្រមាណ ៧៥% នៃផ្ទៃដីដំណាំកសិកម្មសរុបចំនួន ៣,៧៣ លានហិកតានាឆ្នាំ ២០១០ កន្លងមកនេះ។

ផលិតកម្មដំណាំស្រូវមានការកើនឡើងគួរជាទីមោទនភាព ជាពិសេសក្នុងរយៈពេលមួយទសវត្សកន្លងមកនេះ ហើយថ្មីៗនេះ រាជរដ្ឋាភិបាល បានដាក់ទុកអង្ករជា មាស ស សម្រាប់កម្ពុជា និងបានប្រកាសនូវគោលនយោបាយជំរុញឲ្យមានការនាំចេញអង្ករឲ្យបាន ១ លានតោនក្នុងឆ្នាំ ២០១៥ ខាងមុខនេះ។ ដើម្បីចូលរួមអនុវត្តគោលនយោបាយនេះ អ្នកបច្ចេកទេស និងផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ត្រូវតែបង្កើននូវចំណេះដឹងរបស់ខ្លួនឲ្យបានល្អប្រសើរជាងមុន ប្រយោជន៍ណែនាំដល់កសិករឲ្យទទួលយក និងអនុវត្តនូវបច្ចេកទេសសមស្របតាមលទ្ធភាពរបស់គាត់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ សៀវភៅ **បង្កើនបច្ចេកទេសបង្កើនផលិតភាពស្រូវ**នេះ បានត្រូវរៀបចំឡើងផ្អែកលើលទ្ធផលស្រាវជ្រាវរយៈពេល ២៦ ឆ្នាំ និងបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែងជាមួយលក្ខខណ្ឌដាំដុះ និងស្ថានភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចរបស់កសិករកម្ពុជា។